

Ikääntyneet naiset vaikenevat kokemastaan väkivallasta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) koordinoi eurooppalaista tutkimusta, jossa kysyttiin yli 60-vuotiailta naisilta heidän kokemuksiaan lähisuhdeväkivallasta ja kaltoinkohtelusta viimeisen vuoden ajalta. Yhteensä yli 2 800 kotona asuvaa 60–97-vuotiasta naista otti osaa tutkimukseen viidessä Euroopan maassa.

Väkivalta on vaiettu ja arka aihe: 28 prosenttia ikääntyneistä naisista on kokenut kaltoinkohtelua, mutta vain alle puolet on kertonut tapahtuneesta läheiselle tai viranomaiselle. Kaikissa väkivallan ja hyväksikäytön muodoissa, lukuun ottamatta laiminlyöntiä, yleisin tekijä on elämänkumppani tai puoliso.

Euroopan harmaantuessa kaikista haavoittuvimmassa asemassa ovat juuri kotona asuvat vanhat naiset. Ikääntyviin naisiin kohdistuva kaltoinkohtelu tai väkivalta on monisyistä: interventoiden ja ehkäisevien toimien suunnittelussa tulee ottaa huomioon niin erilaiset väkivallanmuodot kuin niiden erilaiset vakavuusasteet. Kaltoinkohtelun ja väkivallan estämiseksi ja uhrien suojelemiseksi tarvitaan yhteistyötä yli ammattirajojen. Myös naisten oma ääni tulee saada kuuluviin.

Prevalence Study of Abuse and Violence against Older Women (AVOW)

Koordinaattori

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

Partnerit

Research Institute of the Red Cross, Itävalta
Vrije Universiteit Brussel, Belgia
Vytautas Magnus University, Liettua
University of Minho, Portugal

Rahoitus

EU:n Daphne III –ohjelma
Suomessa:
Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja THL

Yhteystiedot

Minna-Liisa Luoma
Toimintakyky-yksikön päällikkö, PsT
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sähköposti: minna-liisa.luoma@thl.fi

Puh: 020 610 7260

<http://www.thl.fi/avow>

Projektin raportit, konferenssiabstraktit, partnereiden yhteystiedot sekä tietoa kyselylomakkeesta ja kokouksista.

Yleisyystutkimus ikääntyneisiin naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta

- Tutkimukseen osallistui 2880 iältään 60–97-vuotiasta kotona asuvaa naista. Tutkimus tehtiin kesällä 2010. Naisilta kysyttiin heidän kokemuksiaan lähisuhdeväkivallasta ja kaltoinkohtelusta viimeisen 12 kuukauden ajalta.
- Vastausprosentti: 26.1% (Belgia) - 49.1% (Itävalta).

Väkivallan ja kaltoinkohtelun yleisyys

Kaikki maat 28.1%

- Portugali 39.4% (postikysely)
- Belgia 32% (postikysely ja haastattelut)
- Suomi 25.1% (postikysely)
- Itävalta 23.8% (puhelinhaastattelut)
- Liettua 21.8% (haastattelut)

Tutkimuksessa käytettiin projektiryhmän kehittämään kyselylomaketta.

Väkivallan ja kaltoinkohtelun muodot

- Psykkinen 23.6%
- Taloudellinen 8.8%
- Henkilökohtaisten oikeuksien loukkaaminen 6.4 %
- Laiminlyönti 5.4%
- Seksuaalinen 3.1%
- Fyysinen 2.5%

Väkivallan vakavuus

Kaikista väkivaltaa kokeneista naisista on...

- 7.6% kokenut yhtä väkivallan muotoa, mutta harvoin.
- 13.5% kokenut monia väkivallan muotoja, mutta harvoin.
- 1.2% kokenut yhtä väkivallan muotoa usein.
- 5.8% kokenut monia väkivallan muotoja usein.

Väkivallantekijät

Yleisimmin puoliso tai elämänkumppani. Laiminlyöntitapauksissa tekijät olivat useimmiten aikuisia lapsia.

Riskitekijöitä

- huono terveys, masentuneisuus, eläminen avioliitossa, yksinäisyys
- riski vähenee iän myötä

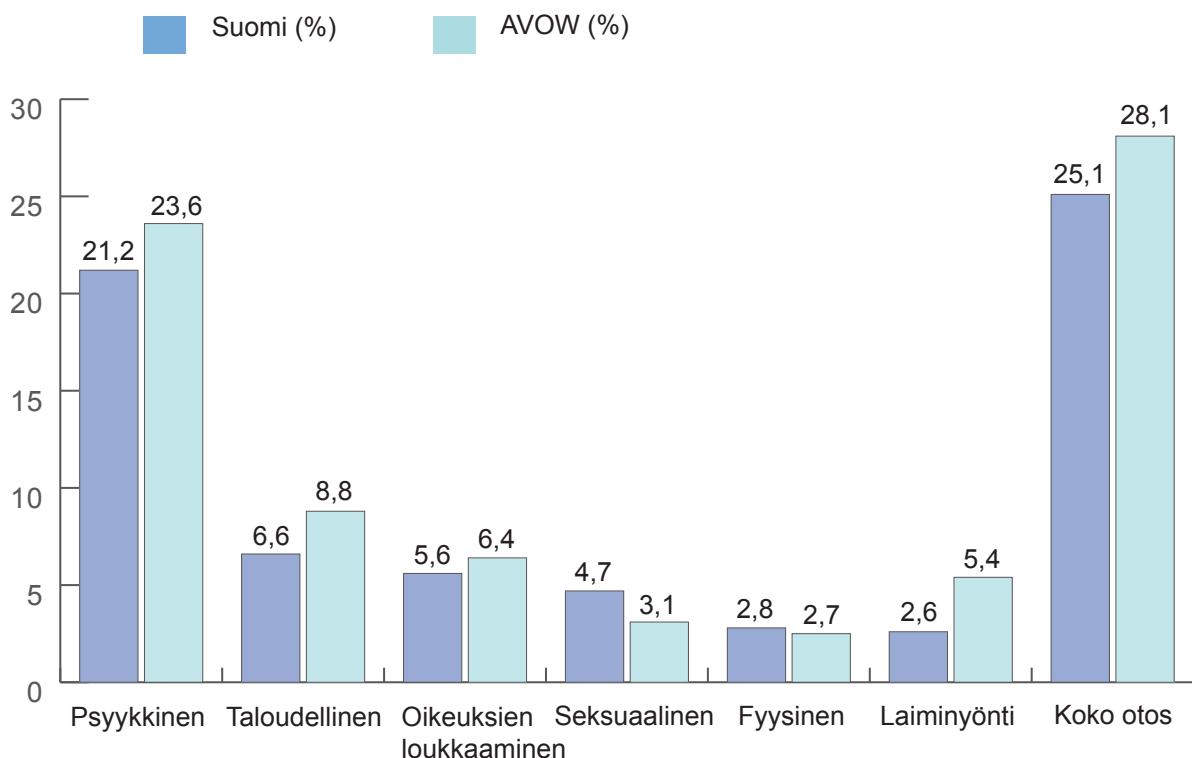
Vaikka yleisyysluvut vaihtelivat, riskitekijät olivat hyvin samankaltaisia kaikissa maissa.

Suomalaiset tulokset

Suomessa tutkimus tehtiin kesällä 2010 postikyselyinä, joka lähetettiin 1700 kotona asuvalle, yli 60-vuotiaalle naiselle. Heidän osuutensa väestöstä on tällä hetkellä n. 18 prosenttia.

- **Vastausprosentti** 40
- **Väkivallan ja kaltoinkohtelun yleisyys** 25.1%
(väestöön suhteutettuna n. 150 500 naista)
- **Elämänlaatu** 70% vastanneista koki elämänlaatunsa hyväksi tai erittäin hyväksi. Väkivaltaa tai kaltoinkohtelua kokeneiden elämänlaatu oli muita merkittävästi huonompi.

Kuva: Väkivallan ja kaltoinkohtelun muotojen yleisyys Suomessa verrattuna koko AVOW-tutkimuksen otokseen

EU-tason päätöksenteon tueksi

Ikärasismia ja sosiaalista syrjäytymistä tulee ehkäistä. Ikääntyvien kaltoinkohtelu on ihmisoikeusloukkaus.

Tarvitaan yhdenmukaisia toimenpiteitä ikääntyviin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi. EU-tasolla tulee tehdä aloitteita oppaitten ja suositusten, riskikartoitusten ja tunnistamisen seulojen kehittämiseksi.

Tutkimus- ja kehittämistyöhön

Tutkitaan mitkä yhteiskunnalliset tekijät voivat altistaa väkivallalle ja kaltoinkohtelulle.

Kerätään tietoa erityyppisistä riskitekijöistä eri ihmisryhmissä (esim. miehet/naiset, kotona asuva/laitoksessa asuva) ja jo olemassa olevista interventioista ja hyvistä käytännöistä.

Tutkimustyössä huomioidaan ikääntyvien näkökulma.

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille ja päättäjille

Ennaltaehkäisy

lökkäisiin naisiin kohdistuva väkivalta on uskottua yleisempää ja yli puolet välivaltaa kokeineista naisista ei puhu kokemastaan. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat yksinäiset sekä masentuneet naiset.

Sosiaali- ja terveysalan toimijoiden tulee levittää tietoa ja edistää aktiivista ikääntymistä sekä ehkäistä sosiaalista syrjäytymistä ja vanhojen naisten eristäytymistä. Puheeksi ottaminen on erityisen tärkeää.

Tunnistaminen ja puuttuminen

Tietoa uhrien oikeuksista ja uhreille tarjottavista apu- ja tukipalveluista tulee olla helposti saatavilla niin ikääntyneille kuin sosiaali- ja terveysalan ammattilaisillekin.

Kehitetään työkaluja ja seulontakysymyksiä väkivallan ja kaltoinkohtelun tunnistamiseksi sekä varhaiseen puuttumiseen. Näiden välineiden tulee olla herkkiä erottelemaan väkivallan muodot ja vakavuusasteet.

Uhrien auttaminen

Väkivallan monimuotoisuus otetaan huomioon henkilökohtaisessa palveluohjauksessa.

Olemassa olevia palveluja uhrien auttamiseksi kehitetään ja laajennetaan monialaisesti yhteistyössä erilaisten toimijoiden kanssa (esim. päihdepalvelut, terveys- ja hoivapalvelut, sosiaalipalvelut).

Ikääntyneiden lähisuhdeväkivaltaan kiinnitetään erityistä huomiota.

Ikääntyneet henkilöt tulee ottaa mukaan palvelujen ja tukitoimien kehittämiseen.